

De BRC op de BES-eilanden

Monitoringscijfers en een verdiepend onderzoek naar de cultuurcoaches

Nina Derix & Denise Smit

Sinds 2023 nemen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de BES-eilanden) deel aan de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC). In dit factsheet lichten we toe welke BRC-functionarissen de eilanden hadden en hoe ze deze hebben ingezet in 2024 en 2025. En we beschrijven de resultaten van een verdiepend onderzoek naar de cultuurcoaches op de BES-eilanden.

We schetsen de situatie op basis van gegevens die de beleidsmedewerkers van de drie BES-eilanden in onze monitoringsvragenlijst hebben ingevuld. Deze monitor keert jaarlijks terug en zetten we sinds 2023 ook op de BES-eilanden uit. Dit is dezelfde vragenlijst als de gemeenten uit Europees Nederland hebben gekregen (Gómez Berns et al., 2025). De peildatum van deze monitor is 31 december 2024.

De cijfers vullen we aan met informatie uit drie interviews met de cultuurcoaches van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Deze interviews hebben we in de tweede helft van 2025 gehouden.

In dit factsheet bespreken we Bonaire, Sint Eustatius en Saba samen, omdat we ze binnen de BRC als BES-eilanden monitoren. Maar de drie eilanden hebben ieder een eigen culturele, historische en maatschappelijke context. De ervaringen van cultuurcoaches en de invulling van hun werkzaamheden verschillen dan ook per eiland. Waar relevant lichten we deze verschillen in de tekst toe.

9

BRC-functionarissen werkten op de BES-eilanden in 2024

5

cultuurcoaches werkten op de BES-eilanden in 2024

Inzet en financiering

Via de monitoringsvragenlijst hebben we informatie opgehaald over de inzet van BRC-functionarissen en de financiering.

Meer cultuurcoaches op de BES-eilanden

In totaal hadden de BES-eilanden 9 fte aan BRC-functionarissen (buurtsport- en cultuurcoaches) in dienst in 2024 (tabel 1). In 2023 was dit 5 fte.

Het aantal cultuurcoaches op de BES-eilanden is toegenomen van één in 2023 naar vijf in 2024 (Gómez Berns & Van Stam, 2024). Het aantal buurtsportcoaches is gelijk gebleven.

Hierbij valt op dat het aantal fte en het aantal personen gelijk zijn. Dit betekent dat de functionarissen op de BES-eilanden allemaal een fulltime aanstelling hebben.

Het Rijk vergoedt de inzet van de functionarissen op de BES-eilanden volledig.

Tabel 1

Aantal fte en personen dat de BES-eilanden aan BRC-functionarissen in dienst hadden in 2024*

(in aantallen)

	Fte	Personen
Bonaire		
Buurtsportcoach	1	1
Cultuurcoach	2	2
Sint Eustatius		
Buurtsportcoach	2	2
Cultuurcoach	2	2
Saba		
Buurtsportcoach	1	1
Cultuurcoach	1	1

Bron: Mulier Instituut, Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2024.

*In de BRC staan zes functieprofielen beschreven. Deze komen niet allemaal voor op de BES-eilanden.

Cultuurcoaches: werkzaamheden en doelen

Veelzijdige rol van cultuurcoaches

Cultuurcoaches op de BES-eilanden vervullen een brede en veelzijdige rol binnen het culturele veld. Uit de interviews komt naar voren dat hun werkzaamheden bestaan uit een combinatie van uitvoering, verbinding, ontwikkeling en ondersteuning.

Op Sint Eustatius zijn er een junior en een senior cultuurcoach. De junior cultuurcoach richt zich vooral op de uitvoering van activiteiten en evenementen. Een belangrijk voorbeeld zijn de erfgoedlessen op scholen, waarmee kinderen meer leren over de geschiedenis en cultuur van het eiland.

De senior cultuurcoach houdt zich meer bezig met beleid, samenwerking en ontwikkeling. Deze ondersteunt onder andere organisaties bij projectontwikkeling, subsidieaanvragen en beleidsadvies.

Op Bonaire ligt de nadruk onder andere op het versterken van de culturele infrastructuur (bijv. werkplaatsen en ateliers waar inwoners actief kunnen deelnemen aan culturele activiteiten). En op het zichtbaar maken van het

belang van kunst en cultuur binnen de samenleving. Cultuurcoaches ondersteunen daar culturele organisaties, ontwikkelen programma's en stimuleren samenwerking tussen scholen, kunstenaars en de gemeenschap. Deze rol is vergelijkbaar met de rol die de cultuurcoach op Saba heeft.

Cultuur als verbinder in de samenleving

De doelen van cultuurcoaches op de BES-eilanden omvatten het versterken van cultuurparticipatie en het ontwikkelen van de culturele sector. Cultuurcoaches willen cultuur toegankelijk maken voor de gemeenschap, het belang van kunst en erfgoed zichtbaar maken en bijdragen aan een sterkere culturele basis op de eilanden.

Een belangrijk onderdeel hiervan is kinderen en jongeren betrekken bij cultuur, bijvoorbeeld via cultuureducatie op scholen en naschoolse activiteiten. Tegelijkertijd proberen cultuurcoaches zo veel mogelijk inwoners te bereiken, onder andere door community-activiteiten en evenementen.

Cultuurcoaches: domeinen

Verbinding met cultuurorganisaties en primair onderwijs

Uit de monitor komt naar voren dat cultuurcoaches op de drie BES-eilanden verbinding maken met verschillende domeinen. Ze werken op alle drie de eilanden samen met organisaties die kunst- of cultuuraanbod hebben (zoals amateurverenigingen, cultuurcentra, bibliotheken, musea) en het primair onderwijs (tabel 2).

Veel samenwerking met organisaties

Uit de interviews blijkt dat cultuurcoaches op de BES-eilanden erfgoedlessen, workshops en andere vormen van cultuureducatie organiseren op scholen.

Ook werken ze regelmatig samen met maatschappelijke organisaties en locaties in de wijk, waarbij ze vaak een initiërende en coördinerende rol vervullen. Zo kan een cultuurcoach bijvoorbeeld kooklessen voor tieners opzetten in samenwerking met een jongerencentrum. De cultuurcoach organiseert en promoot dan de activiteit, terwijl het jongerencentrum zorgt voor de uitvoering en de locatie.

Tabel 2

Domeinen en sectoren waar de cultuurcoaches van de BES-eilanden verbinding mee maakten in 2024

(in aantallen, n=3)

Domein/sector	Aantal
Organisaties die kunst- of cultuuraanbod hebben	3
Primair onderwijs	3
Voorgezet onderwijs	2
Welzijn	2
Buurt	2
Gezondheid/zorg	1
Middelbaar beroepsonderwijs	1
Speciaal (basis)onderwijs	1
Kinderopvang	1
Bedrijfsleven	1
Anders	1

Bron: Mulier Instituut, Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2024.

Cultuurcoaches: doelgroepen

Overall inzet voor kinderen tot en met volwassenen

Uit de interviews komt naar voren dat vanwege de beperkte grootte van de eilanden (met name Saba en Sint Eustatius) alle inwoners vallen onder de doelgroep voor de cultuurcoaches. Ze hebben dan ook als doel om mensen met verschillende culturele achtergronden samen te brengen.

Dit zien we ook terug in de monitor. Op alle drie de BES-eilanden zetten de cultuurcoaches zich in voor kinderen, jongeren, jongvolwassenen en volwassenen (tabel 3). Op twee eilanden zetten ze zich ook in voor ouderen. Verder organiseerden de cultuurcoaches van één eiland activiteiten die niet voor één specifieke leeftijdsgroep zijn.

Beperkte inzet op specifieke doelgroepen

Cultuurcoaches op de BES-elanden zetten zich in op een klein aantal specifieke doelgroepen. Hieronder vallen bijvoorbeeld mensen met een beperking, mensen met een laag inkomen of werklozen/werkzoekenden. Op twee eilanden zetten ze zich in voor buurtbewoners en op één eiland voor mensen met een laag inkomen of een lage sociaaleconomische positie.

Tabel 3
Leeftijdsgroepen waarop de cultuurcoaches van de BES-eilanden inzetten in 2024

(in aantallen, n=3)

Leeftijdsgroep	Aantal
Kinderen (4-12 jaar)	3
Jongeren (12-18 jaar)	3
Jongvolwassenen (18-24 jaar)	3
Volwassenen (24-65 jaar)	3
Ouderen (65+)	2
Geen specifieke doelgroep	1

Bron: Mulier Instituut, Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2024.

Cultuurcoaches: opbrengsten, kansen en uitdagingen

Opbrengsten: sterkere culturele basis

De opbrengsten van de cultuurcoaches op de BES-eilanden zijn zowel zichtbaar in concrete activiteiten als in de ontwikkeling van de culturele sector:

- Ze zetten nieuwe culturele activiteiten en programma's op, zoals erfgoedlessen op scholen op Sint Eustatius, dans- en muziekactiviteiten op Saba en workshops zoals 'spoken word', podcasts en 3D-printen op Bonaire.
- Ze dragen bij aan sterkere samenwerking binnen de culturele sector. Scholen, culturele organisaties, kunstenaars en buurtinitiatieven weten elkaar beter te vinden en werken vaker samen aan activiteiten en projecten.
- Ze werken aan een sterkere culturele infrastructuur. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van een *makerspace* op Bonaire en het opzetten van een database van culturele makers. Omdat veel cultuurcoachfuncties nog relatief nieuw zijn, is de impact van hun werk nog in ontwikkeling en niet altijd volledig zichtbaar.

Kansen: bereik en samenwerking vergroten

De cultuurcoaches op de BES-eilanden zien verschillende kansen op het gebied van bereik en samenwerking. Zo liggen er mogelijkheden om meer mensen te bereiken door drempels tot cultuur te verlagen, bijvoorbeeld voor jongeren of

groepen die minder snel deelnemen aan culturele activiteiten. Ook zien ze samenwerking tussen organisaties, scholen en culturele aanbieders als een belangrijke kans om cultuureducatie en de culturele infrastructuur verder te versterken.

Uitdagingen: beperkte capaciteit, middelen en zichtbaarheid

Door beperkte capaciteit, middelen en zichtbaarheid is het voor de cultuurcoaches soms lastig om hun doelen volledig te realiseren. Ze vervullen vaak meerdere rollen tegelijk – van organisator en programmeur tot verbinder en adviseur – waardoor de beschikbare tijd beperkt is. Tegelijkertijd kost het opbouwen van duurzame initiatieven, cultuureducatie en samenwerking binnen de culturele sector veel tijd, inzet en ondersteuning.

Omdat de functie van cultuurcoach op de BES-eilanden nog relatief nieuw is, is het soms lastig om de rol voldoende zichtbaar en gedragen te maken binnen de gemeenschap. Cultuurcoaches merken in gesprekken met samenwerkingspartners en inwoners dat niet altijd duidelijk is wat zij precies doen en wat ze voor de gemeenschap kunnen betekenen.

Bronnen

- Gómez Berns, A., Bronkhorst, P., Wessels, W., & Van Stam, W. (2025). Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2024. Mulier Instituut.
- Gómez Berns, A., & Van Stam, W. (2024). De BRC op de BES-eilanden: monitoringscijfers en een verdiepend onderzoek naar de buurtsportcoach van Bonaire [Factsheet 2024/45]. Mulier Instituut.

Contact

Nina Derix

n.derix@mulierinstituut.nl

Denise Smit

d.smit@mulierinstituut.nl